

Hessen-Darmstadt und die schleswig-holsteinische Frage 1840—1850, som fortjener at kendes af danske Historikere, der beskæftiger sig med Hertugdømmernes Historie. Som Titlen angiver, har Forfatteren til Formaal at skildre Stemningen i det lille Omraade Hessen-Darmstadt, men som det undertiden gaar med den Slags snævert afgrænsede Opgaver, bliver det nødvendigt at gribe ind paa den almindelige Histories Omraade. Det gør Georg Durst, og hans Afhandling bliver derfor snarere et Bidrag til Spørgsmaalet om hele det tyske Folks Stilling til det slesvigholstenske Spørgsmaal. Durst har brugt baade trykt og utrykt Materiale; af det sidste bør navnlig fremhæves Indberetningerne fra Hessen-Darmstadts Befuldmægtigede paa Forbundsagen, der belyser den danske Regerings Forsøg paa gennem Forbundsagen at dæmme op for den Pressekampagne, Slesvigholstenerne lidt efter lidt fik vakt til Live, især i Staterne syd for Mainlinien. Mon der ikke paa dette Omraade skulde ligge en Opgave for en dansk Historiker: i Sammenhæng at undersøge og skildre den Virksomhed, som det danske Gesandtskab udfoldede i Frankfurt, og den Betydning det havde i de skæbnesvangre Aar 1840—50? Georg Dursts Fremstilling paa disse Punkter virker fragmentarisk, ligesom det ogsaa maa fastslaas, at han har skrevet sit Arbejde uden Kendskab til dansk videnskabelig Litteratur. I denne Forbindelse maa der endvidere gøres opmærksom paa, at Forf. et Par Steder forveksler de to Konger Chr. VIII og Fred. VII (Side 32) og heller ikke er videre stiv i de militære Træfninger i Aaret 1848.

Harald Jørgensen.

Det er altid med en vis Begærlighed, man griber en ny Bog af Hugo Matthiessen. Faa evner som han paa een Gang at fængsle og berige Læseren. Nylig vederføres hans Bog om *Hærvejen* den for et historisk Værk saa sjældne Ære i Lobet af kort Tid at udkomme i to Oplag, og det er intet Under, da det altid er en Nydelse at læse hans Bøger. Dels glæder man sig over den Fylde af levende kulturhistorisk Stof, de rummer, dels bringer de for alle Elskere af vort Lands Natur og af vore Købstæders gammeltdags Ynde et sjældent frisk Pust ude fra Danmark, og endelig glæder man sig rent æstetisk over hans smukke og magtfulde Sprog. Der er næppe nogen Historiker i vort Land, der naar Hugo Matthiessen i sproglig Fremstillingskunst.

Medens »Hærvejen« rejser sig i hans Produktion næsten monumentalt som et Symbol paa selve Jyllands og Danmarks skiftende Skæbne, med en Rejsning som et aarhundredgammelt Træ, saa

er den nye Bog, *Viborg-Veje* (1933) Løvværket og Grenenettet paa Hærvejens Stamme. »Studier og Vandringer« er Bogens rammende Undertitel, som i sig forener det dybtgaaende Kildestudium og den lykkelige Evne til Stedbeskrivelse, som præger alle Hugo Matthiessens Bøger.

Efter et indledende Kapitel om »Baggrunden«, hvori skildres Viborgs centrale Stilling i Jyllands, og dermed Danmarks Historie, og de skiftende Tidens Fremfærd mod Viborg-Eggen, følger Behandlingen af Hærvejens Fortsættelse mod Nord, Vejene Viborg—Aalborg og Løgstør—Viborg, i Afsnittet »Gennem Himmerland«. I »Storveje mod Øst« behandles Viborg—Randers Vejene, ad hvilke baade Krigshære og Kongetog er stævnet mod Jyllands gamle Hovedstad, og Viborg—Hobro Vejene dels over Hvornum Vase, og dels over Onsild Bro. Gennem »de store Skove«, bræmmet af mange og rige Klostre, fører Vejene Skanderborg—Viborg over Resenbro og Øst om Mos Sø, og Viborg—Aarhus over Kongens Bro og Søbyvad. I »Vestjydske Veje« skildres den gamle Vej Viborg—Holstebro over Finderup, Sejbæk og Hagebro, og Viborg—Skive Vejen over Nybro, Jordbro Mølle og Dommerby. I et Slut-Kapitel skildres dernæst Viborgs Tilbagegang fra Slutningen af det 17. Aarhundrede, Hedens og Sandflugtens Erobringer som Følge af Skovenes skaanselløse Udryddelse, og Bogen slutter med en indtrængende Forbøn af stor Styrke og Skønhed for de urørte fattige Levninger af Heden og de smaa sammenkrøbne Krat og Egepurrer, som endnu er tilbage. Ikke mindre end 34 tættrykte Sider med særdeles værdifulde »Kilder og Bevissteder« ledsager Bogen og vidner højt om, at Hugo Matthiessen ikke alene er en højtbegavet Historieskriver, men tillige en omhyggelig og flittig Historieforsker.

Svend Aakjær.

Vilhelm Marstrand: *Aabenraa c. 1028—1523. En egnspan- og byplanhistorisk undersøgelse* er en ejendommelig Byhistorie. Titlen — selv den videregaaende Undertitel — dækker kun Halvdelen af Værket. Dets første Halvdel — med Kapiteloverskrifterne: By og Kultur, Adelby, Torp, Stift og Syssel — handler, med mange Spring ud til Siderne, om det danske Folks Tilblivelse. Det er et dristigt Forsøg paa at skaffe Klarhed over vor Forhistorie og paa at trække Hovedlinierne op for Landets Historie fra ca. 700 f. Kr. Det er ingen ringe Opgave, Forf. her har sat sig. Han kommer, væsentligst ved Hjælp af Stednavnene, til det Resultat, at den ene Indvandring og Erobring har fundet Sted efter den anden: en illyrisk ca. 700 f. Kr., en keltisk 450 f. Kr., en kelto-skythisk